

Den verkliga Ziggy Stardust

© Per Bronco Karlsson 1997

Kap 1: Finns det liv på Mars?

Ziggy satt vid köksfönstret och rökte dagens första cigarett. Det som gjorde utsikten mot gården lite mindre deprimerande var de två fåglarna som byggt bo på en av skorstenarna till huset mittemot. En katt strök längs den långa raden av garage. Den gick fram till sandlådan, urinerade och försvann sedan utom synhåll. Det såg ut att bli ännu en solig vårdag. Ziggy reste sig och satte på kaffet. Inom kort förväntades han vara samlad nog att möta sin mor.

Ziggys mor var den han alltid måste ta hänsyn till. Idag hette konfliktkällan Anna Björk. Hon och Ziggy hade träffats på moderns organisationsutvecklingsföretag, där Anna arbetade, och bestämt att de skulle gå ut någon dag och dricka en öl. Modern hade dragit in Ziggy på sitt arbetsrum och förklarat för honom att Anna Björk var en kvinna med minst en pojkvän för varje veckodag, och att han bara var en liten grå mus, som med all säkerhet skulle utnyttjas och såras av henne. Framför allt, menade hon, var Anna Björk en självständig och mogen kvinna medan Ziggy, vid tjugonio års ålder, fortfarande bodde hemma hos sina föräldrar.

Det var den här dagen, en lördag, som Ziggy skulle gå ut med Anna. Han anade vilken tillställning frukosten skulle bli. Mamman skulle likt en patriark sätta sig vid bordets kortända och styra in samtalet på Anna Björk. Pappan skulle gömma sig bakom tidningen.

Ziggy misstog sig emellertid, hans förutsägelse slog inte in. Trots moderns försök att dominera situationen, tycktes fadern ställa sig på Ziggys sida. Han vecklade ihop sin tidning som om han plötsligt återvände från en lång resa.

- Låt grabben gå, sa han till modern. Du måste sluta behandla honom som ett barn.

Modern vingklippes i utförandet av sin gest. Situationens herre var nu fadern. Han hade gjort revolution, men varför skulle han plötsligt ta Ziggys parti? Ziggy visste att modern och fadern alltid varit två sidor av samma mynt. På ena sidan satt nu modern i sin solkigt strikta morgonrock, på andra sidan höjde fadern patetiskt sitt pekfinger som för att visa

familjen vägen framåt. Men Ziggy var samlad nog att möta sin mor, vilken sida hon än visade upp.

- Låt mig vara båda två, sa Ziggy. Det hade varit bättre om ni inte vetat.

- Anna är ett luder, sa modern.

- **Du** är ett luder, sa Ziggy, och din firma är en bordell! Okvädningsorden förbyttes i en öronbedövande tystnad vars spänning höll modern, fadern och Ziggy i ett krampaktigt grepp hela förmiddagen.

När klockan blev ett och det var tid för Ziggy att gå och träffa Anna, svämmade moderns känslor över. Den annars så viljelöse fadern hindrade mamman från att hindra Ziggy att gå. Han ställde sig i dörröppningen så att hon inte kunde springa efter honom. Ziggy gick till caféet där han och Anna stämt möte. De skulle träffas halv två. Han kom i tid men Anna var inte där. Ziggy väntade. Och väntade. Klockan tre hade Anna fortfarande inte kommit. Fyra gick han därifrån, mycket besviken. Först upplevde han det som skönt att komma ut, men det blåste. Ziggy erinrade sig då att det hade börjat blåsa en kylig vind redan inne i caféet. Utomhus blåste det så kraftigt att det inte fanns någonstans han kunde gömma sig för vinden. Den var överklig och anföll från alla håll, den var plötsligt rummet han befann sig i, allt som existerade var den kalla, överkliga vinden. I vinden talade märkliga onda makter till honom på ett välbekant men obegripligt språk. Det var som om moderns "nej!" dånade hånfullt i takt med faderns "låt grabben gå till Annas frånvaro på caféet".

Den egendomliga vinden jagade honom runt på stadens gator. I Metropticon bodde bara de som inte hade möjlighet att bo någon annanstans. I Metropticon gick ingen mot rött ljus därför att ingen unnade någon annan friheten att bryta mot en regel. Den som gick mot rött ljus över en gata i Metropticon fick räkna med att köras över av dem som höll sig till reglerna. Ziggy hamnade till sist på en biograf. Han flydde in i mörkret.

Innan den egentliga filmen startade visades en tecknad Musse Pigg-film. Den handlade om att Musse skulle bjuda ut Mimmi Pigg på restaurang. Musse satte på sig sin frack och köpte sedan blommor på vägen hem till Mimmi. När han ringde på hennes dörr var det ingen som svarade, men en bil tutade nere vid vägen. Musse vände sig om och fick se Mimmi. Hon klev in i en röd sportbil och den som körde bilen var - Musse. Musse trodde det var någon som klätt ut sig till honom, men när han sprang ut till vägen fick han se sin spegelbild i bilens röda lack. Vad han såg var en ko. Han hade förvandlats till en ko. Mimmi och musen som liknade Musse och som förmodligen **var** Musse fräste iväg mot horisonten.

Huvudfilmen handlade om ett gäng tonåringar som hade ett övergripande intresse de kallade ultravåld. Ultravåldet innebar att de misshandlade och våldtog människor och djur. En förklädd socialarbetare nästlade sig in i tonårsgruppen och

fick dem att fatta intresse för att spela nazirock. När socialarbetaren väl hade dem på kroken var det ungdomarna själva som bad om en lokal att spela i. Den fick de naturligtvis, det var ju det som var meningen. De fick även instrument och en lärare med rakat huvud som lärde dem att spela på instrumenten.

Det hela var ett experiment. Om ungdomarna kunde fås att uppfatta sig själva som rebeller inom lagens ramar istället för utanför, så fanns pengar att starta musikhus över hela landet. Tonårgänget slutade mycket riktigt med att misshandla och våldta, istället sjöng de om att göra det, och musikhus startades över hela landet. Det dröjde inte länge förrän horder av rebeller intog landets rockscener med sånger som misshandlade och våldtog det samhälle rebellerna numera själva personifierade.

Ziggy kunde inte smälta filmen. Den löste upp hans bild av världen. Gränser blev diffusa, kända lagar gällde inte längre. Han tvivlade till och med på att han såg vad han trodde sig se. Vem i hela världen, undrade han, skulle göra en film som får kanske en hel uppväxande generation att framstå som dresserade schimpanser?

Filmen anslog toner som fick hans hjärna att vilja krypa ut ur alla sinnesöppningar. Han rusade ut från bion, rakt i armarna på den överkliga vinden - eller gjorde han det? Hade det inte blåst kallt i biografmörkret, och var inte filmen överklig? Han insåg att han kanske varit vindens fånge hela tiden, att den kanske inte släppt honom ur sitt grepp sedan den blåst upp på caféet.

Det var en besvärlig insikt. Var kom vinden ifrån? Han hade först uppfattat den som ett yttre element, men hur kunde den **veta** så mycket om honom? Vem hade informerat den om mamman, pappan och om Ziggys möte med Anna? Det verkade plötsligt rimligt att vinden kom inifrån honom själv.

Hans tankar gav honom ingen ro. Var vinden än kom ifrån och vad den än var så tycktes den förvränga hans intryck, få honom att se saker som inte fanns, den tycktes rycka bort marken under hans fötter. I själva verket stod han på trottoaren utanför bion. Förbipasserande metropticonbor kunde ha tagit honom för en skyltdocka. När han slutligen vaknade till och tittade på klockan var hon tio. Han hade stått utanför bion i flera timmar. Lederna var stela och armarna hade domnat. Han förstod att han måste ha stått *väldigt* stilla. Han bestämde sig för att gå till den gamla chokladfabriken.

Varför hade inte metropticonborna möjlighet att bo någon annanstans? Därför att staden var deras fängelse och fångvaktare. Staden var en ande av makt som höll deras kroppar fångade. Denna mäktiga själ kom till sitt mest uppenbara uttryck i form av samtalsämnen. Metropticonborna kunde vakna en dag och vara fattigare än de varit dagen innan, bara för att dagens heta samtalsämne var stadens dåliga finanser, eller de kunde rabbla namn till kandidater för en politikerpost,

bara för att samtalsämnet för dagen var bristen på kandidater till posten.

Samtalsämnena formulerades från stadens centrum och nådde invånarna via medier som TV, radio, tidningar, reklamskyltar, informationskampanjer, expertrådgivning.

Kommunikation i sidled var i det närmaste omöjlig. Vad kunde det finnas att tala om förutom det som alla andra talade om? Människorna i stadens centrum förstod inte, eller ville inte förstå, att de kontrollerade vad folk pratade om. De var lika mycket fångar i själva ordningen att formulera och motta samtalsämnena som mottagarna av samtalsämnena. Ordningen att formulera och motta samtalsämnena var i stora delar själen, geografien, rymden som alla Metropticons kroppar levde och orienterade sig i.

Varför flydde inte metropticonborna från detta osynliga fångelse? Därför att det var just osynligt, därför att flykt inte var ett samtalsämne. Staden var deras fångelse och fångvaktare. Den som ändå kom på tanken att fly, gjorde klokast i att behålla sina tankar för sig själv. Att tala med någon om sådant som inte gick att tala om var som att gå mot rött ljus över en gata.

Staden hade i grunden tre sätt att expediera dem som bröt mot samtalsordningen. Det första var att invånarna själva körde över dem som avvek, det andra var att stoppa undan brottslingarna i mörka källare i stadens utkanter. Det tredje var en förebyggande åtgärd: Själerna försåg sina kroppar med sådant som kroppar konsumerar.

Den gamla nerlagda chokladfabriken var en sådan förebyggande åtgärd. För länge sedan, under industrialismens barndom, hade fabriken producerat den godaste chokladen i Metropticon.

Fattigdom var kriminaliserat på den tiden. Mäster Choklad, fabriken grundare, hade ständigt haft rekryterare ute bland lösdrivarna. Rekryterarna piskade, lemlästade eller avrättade vuxna lösdrivare. Lösdrivarnas barn slogs i järn och sattes som lärlingar hos Mäster Choklad.

Men det var längesedan Mäster Choklads fabrik absorberade vagabondungar. Nu vilade hans stoft på Metropticons societetskyrkogård, och chokladfabriken var ett danspalats för Metropticons kroppar. Varje fredag och lördag flödade metropticonbor i hundratal till den gamla chokladfabriken i hopp om att bli föremål för någons sexuella intresse.

I danspalatset kunde man ana kärnan av stadens inre logik. Genom leveransen av goda chanser till en i tid och rum välreglerad sexkonsumtion doldes stadens själ för metropticonborna. Stadens själ kunde inte existera som metropticonbornas livsrum framför metropticonbornas öppna ögon. Den måste vara osynlig. Dess avslöjande skulle innebära dess upplösning. Så den gjorde sig kontinuerligt till den ordning metropticonborna upplevde som själva livets självklara ordning. Stadens själ manipulerade metropticonbornas sexkonsumtion med en sådan cyklisk precision att

manipulerandet hade kunnat illustreras med en statistisk kurva.

Ziggy kände sig i desperat behov av sex. Det var som om hela situationen knuffade honom i en riktning som han bara kunde undvika genom att söka sig till kropparna i danspalatset. Hemma väntade hans mor och far, redo att behandla honom som minderårig och överårig i en och samma person. Här ute i staden var han fångad av den överkliga vinden. Chokladfabriken låg inte långt från bion. Ziggy strök längs husväggarna. När han var tvungen att korsas en gata och släppa kontakten med husens sten- och trästrukturer, var det som om hans enda verklighetsanknytning gled undan och utlämnade honom till vindens kalla överklighet. Det var en säregen figur som långsamt kämpade mot danspalatset.

Ziggy var inte särskilt maskulin men inte heller feminin. Det fanns något teatraliskt över hans person. Han var varken den ene eller den andre, och ändå båda samtidigt. Metropticonbor stannade till och tittade på den magre unge mannen i högklackade skor och vida gabardinbyxor. De trodde kanske att Ziggy, strykande längs husväggarna, var någon slags karismatisk mimskådespelare som spelade gatuteater. Chokladfabriken var en lådformad röd tegelbyggnad som bredde ut sig över ett halvt kvarter. På Mäster Choklads tid hade fabriken legat i Metropticons utkanter. Idag var den omgiven av affärer och bostadshus i centrala Metropticon. Ziggy passerade fabriksgrindarna och ställde sig i kön. Plötsligt hörde han en röst snett bakom sig.

- Ziggy, sa rösten, Ziggy Stardust.

Ziggy vände sig om för att se vem som talade. Det stod många människor i kön, men ingen han kände igen och ingen som talade till honom.

- Ziggy, sa rösten igen.

- Vem är det? sa Ziggy. Han möttes av stenansikten och undanglidande blickar.

- Det är jag, sa rösten. Det är vinden.

- Vinden?

- Ja Ziggy, vinden.

- Men var är du? sa Ziggy. Jag ser dig inte.

- Jag är här, sa rösten. Bakom dig!

Ziggy svängde runt. Jo, där var något i kön. Det hade ingen form, men var ändå identifierbart. Ziggy kände att den kalla överklighet som inneslutit honom hela kvällen nu stod alldeles bakom honom.

- Vad vill du? sa Ziggy. Försvinn!

Han förde darrande de smala fingrarna genom sitt långa hår och tände en cigarrett. Kylan försvann. Men en stund senare, när han betalat inträde och höll på att hänga sin silverfärgade astronautjacka i garderoben, kände han åter kylan närma sig. Vinden var tillbaka. Nu hade den hållt ner sig själv i en kostym.

- Jag vill visa dig en sak, sa vinden.

- Vem är du? sa Ziggy, och varför vill du visa mig en sak?
 - Förstår du inte vem jag är? Men det är ju självklart. Jag är stadens själ!
 - Stadens själ? upprepade Ziggy. Vad är en "stadens själ"?
 - Det är det jag vill visa dig! sa vinden.
 - Äsch, fnös Ziggy. Det är jag inte intresserad av.
 - Det är möjligt, sa vinden, men nu är det inte ditt intresse det gäller.
 - Först skrämmer du mig, sa Ziggy, och får mig att tvivla på vad jag ser med mina egna ögon. Sen dyker du upp här som nån slags...clown. Varför skulle jag ens tro på att jag står här och pratar med en tom kostym?
 - Inser du inte att du har en uppenbarelse? Förresten är jag inte någon clown. Hade du hellre sett mig som en brinnande buske? Dessutom har du redan sett mig delvis. Och vad du sett är bara början till vad du kommer att få se. Om du tyckte inledningen var obehaglig så blir fortsättningen det också.
 - Varför ligger det i ditt intresse att visa mig obehagligheter? sa Ziggy.
 - Det är en lång historia. Men jag kan lika gärna berätta. Jag är lite uttråkad och ingen kommer att tro dig ändå. Du håller på att falla utanför ramen. Jag har en ordning att upprätthålla. För att du ska göra så lite skada som möjligt ger jag dig en liten knuff över kanten. Har du hört talas om De mörka källarna i stadens utkanter? Det hade Ziggy. Han nickade.
 - Nå, det är dit du är på väg. Jag brukar ge sådana som du en liten "färdknäpp".
 - Men vad har jag gjort? sa Ziggy. Vad är jag anklagad för?
 - Du är inte anklagad och det är ingen som dömer dig, svarade vinden. Och De mörka källarna är inget straff. Det vore fel av dig att tänka så. Om du tänker på det viset måste du söka felet hos dig själv.
 - Varför ska jag till De mörka källarna då?
 - Därför att du är en oregelbundenhet, en *anomali*. Det finns bara en plats för anomalier i Metropticon, och det är i De mörka källarna.
- Vinden fortsatte:
- Du har en konfliktfylld relation till dina föräldrar. Snart fyller du trettio och folk börjar undra varför du inte flyttar hemifrån. I det läget kan två situationer uppstå. Den ena är att metropticonborna tvingar in dig i den rätta ordningen. Den andra är att du vinner över metropticonbor på din sida.
 - Jaha, mumlade Ziggy.
 - Den andra situationen får inte uppstå. Du är en karismatisk person. Jag måste ta det säkra före det osäkra. Vem vet vad situation två kan leda till.
 - Men då är jag ju anklagad ändå, sa Ziggy, och De mörka källarna är ett straff.
 - Nej, underströk vinden. Du är en *anomali*, en oregelbundenhet. Och ditt patetiska sökande efter sex ändrar

inte min analytiska hållning. Du är på väg över kanten och eventuella mänskliga sidor hos dig är ingen merit. Kom nu så ska vi dansa!

Det var lördag och danspalatset var fullt av kroppar. Musiken var hög och tät. Taket i den enormt stora danslokalen var en himmel av strålkastare och kristaller. Ziggy fick syn på Anna Björk mitt på dansgolvet. Han kände ett sting av smärta i sitt bröst. Ziggy kunde gå till danspalatset och finna en kropp som gav honom en stunds semester från hans problem. Han kunde också alliera sig med en kropp på fler plan än det sexuella. Men det var skillnad med Anna Björk. Hon var så vacker att han blev melankolisk när han såg henne. Åtrån till Anna Björk förbryllade och smärtade Ziggy. Den var som ett objekt han kunde hålla upp framför sig och betrakta. Men trots att han kunde objektivera sin åtrå kunde han inte betrakta den objektivt.

- Hon dansar, sa Ziggy till vinden.
- Ja, sa vinden, med en sjöman.
- Håll käften.

Vinden skrattade tonlöst.

- Det är inte Anna som dansar, sa vinden. Det är du - och jag.
- Det ser jag väl själv att det är Anna, sa Ziggy.
- Är det?
- Jag vet inte vad det är du försöker med här, sa Ziggy, men om du inbillar dig att jag ska tro att detta är någon slags film du spelar upp för mig, så misstar du dig.
- Titta nu, sa vinden. Snart får du se ytterligare en sjöman på dansgolvet. Han kommer att gå fram till Anna och stjäla henne från sjömannen hon dansar med.

Vinden hann knappt avsluta sin mening förrän ytterligare en sjöman dök upp på dansgolvet.

- Bra, sa Ziggy. Nu behöver jag inte vara svartsjuk, det är ju bara film.
- Det är ingen som har sagt att du behöver vara det, sa vinden.

De två sjömännen började slåss.

- Var det detta du ville visa? gäspade Ziggy demonstrativt. De där sjömännen är grottmänniskor. Jag hade själv kunnat göra en bättre film.
- Jaså, sa vinden, är det inte engagerande nog, inte tillräckligt verkligt?

I nästa sekund stod Ziggy på dansgolvet. De två sjömännen låg blodiga och utmattade vid hans fötter. En välkänd företagsledare närmade sig från sidan och sparkade Ziggy i skrevet så att han föll. Företagsledaren lyfte upp ett stort tillhygge och böjde sig sedan över Ziggy. Ziggy blev förskräckt. Han kände igen tillhygget. Det hade figurerat i massmedia hela veckan. Tillhygget var en professor som citerades flitigt av dem som förespråkade indragna bidrag för mjölkbönder. Professorn hade en teori om att lågutbildades barn som drack för mycket mjölk utvecklade en intellektuell

kapacitet som var orealistisk i relation till deras faktiska möjligheter att nå framgång i samhället. Företagsledaren slog och slog med sitt tillhygge tills Ziggy började förlora medvetandet.

- Tror du företagsledaren vet att han är med i vår film? viskade vinden i Ziggys öra.

Ziggy orkade inte svara.

- Och professorn. Vet han vem jag är? Tror du att han kan erkänna mig som en variabel? Hans blod blandas med ditt, vet du.

Vinden skrattade rått åt sitt skämt. En hand grep tag i Ziggy och försökte dra upp honom. Ziggy kisade. Det var Anna Björk.

- Kom, sa hon. Jag ska hjälpa dig.

Med en övermänsklig ansträngning lyckades Ziggy resa sig. Han haltade ut från danspalatset hängande på Anna Björk. Ute i friska luften kvicknade han till en aning.

- Anna, sa han.

- Ziggy, sa Anna.

- Vinden, sa Ziggy.

- Vinden? upprepade Anna.

- Vinden, bråkade Ziggy. Den har jagat mig hela dan. Varför kom du inte till caféet?

Han höll om hennes skinkor och snyftade hysteriskt. Hon drog honom med sig in i skuggorna vid ett gammalt cykelställ.

- Ziggy, Ziggy, sa hon.

Hon knäppte upp Ziggys gylf och drog ner hans byxor. Sedan drog hon upp sin svarta kjol till midjan.

- Här, sa hon. Nu.

Anna tog tag om Ziggys hårda könsorgan och förde det mot sitt. Ziggy kände ollonet vidröra hennes könshår och glida vidare in i hennes kött. Men det var något som inte stämde. Han mötte inget motstånd. Det var som om han stod och juckade rakt ut i tomma luften. Han lyfte blicken mot Annas ansikte. Hon hade inget ansikte. Han höll en tom kostym i sina armar.

- Vinden! skrek han.

Han vände sig och försökte springa, men föll.

- Hohoho, skrockade vinden, tror du att du kan springa med byxorna nere vid smalbenen!

Ziggy drog upp byxorna och rusade ut från chokladfabriksområdet.

- Du är en grå mus, hörde han vinden ropa på avstånd. En grå mus.

Ziggy skakade av köld när han knappade in portkoden till sin trappuppgång. Vårnatten var kall och hans silverfärgade astronautjacka hängde kvar i danspalatsets garderob. Han kastade en blick bakåt innan han gick in. Natthimlen var full av stjärnor, trots stadens alla ljus. Planeten Mars lyste röd. Uppe i lägenheten lade Ziggys mor märke till att ljuset i trappuppgången tändes. Ziggys far hade gått och lagt sig men modern hade vankat av och an hela kvällen, rastlöst väntande på sin son. Hon hade lagat råstekt potatis till honom. Nu, när

hon kände igen ljudet av Ziggys högklackade skor i trappan, satte hon in maten i mikrovågsugnen. En nyckel fördes in i låset. Modern sprang genom den långa hallen, fram till dörren. Den sista Ziggy ville möta var modern. Han tvekade en sekund på tröskeln, som om han kanske skulle vända om och gå sin väg. Modern drog in honom i hallen. Hon blev förfärad över hans blodiga uppsyn.

- Vad har hänt? kved hon. Min lille gosse.

Ziggy svarade inte.

- Är det Anna som har slagit dig!

- Nej, naturligtvis inte, fräste Ziggy.

- Kom, sa mamman. Jag ska hjälpa dig.

Ziggy stelnade till. Sist någon sa så var det vinden som spelade honom ett groteskt spratt. Han tvivlade plötsligt på att modern verkligen var modern. Men den här gången tog han sig tid att penetrera situationen. Han kunde inte känna närvaron av vindens kalla överklighet. Modern var uppenbarligen modern.

- Jag behöver ingen hjälp, sa han. Låt mig vara.

- Men du måste vara hungrig, bad hon.

- Låt mig vara.

Han gick och satte sig vid pianot i matsalen.

- Du kan inte spela nu, sa modern ömt. Det är sent. Grannarna. Ska du inte komma och äta ändå?

Ziggy gav henne ett ansträngt leende. Sedan gick han in på sitt rum och stängde dörren. Han hade en synth stående på bordet. Det var en gammal DX7a. Han slängde av sig skorna och kopplade in hörlurarna i synthen.

Hans fingrar dansade över tangenterna som av egen kraft och formade en ljudstruktur i hans öron. Han identifierade strukturens fundament som My way, en gammal Sinatralåt. Men där upphörde det välbekanta och invanda. Dagen, hela den besynnerliga dagen, ville komma till uttryck i en melodi som kontrasterade mot fundamentet på samma sätt som livet kontrasterar mot döden. Han rev av sig den ena hörluren så att han kunde höra sin röst och sjöng historien om en flicka som varseblir att världen är en bisarr film som hon upplever om och om igen. Hon vill fly från alltsammans och när Ziggy i flickans gestalt ylade låtens desperata fråga "finns det liv på Mars?", var det egentligen han själv som sökte ett sätt att hantera sin fruktansvärda fiende vinden.

